188050 - Hangisi Daha Tehlikeli? Küçük Şirk Mi, Büyük Günahlar Mı, Yoksa Bid'atler Mi?

Soru

Lütfen bu beş haramı en tehlikeliden başlayarak sıralayınız: (Küçük şirk, büyük günahlar, bid'atler, büyük şirk, küçük günahlar). Biliyorum ki en tehlikeli olan büyük şirktir ve aralarında en az tehlikeli olan da küçük günahlardır. Ancak bu ikisi arasındaki diğer hususların sıralamanın nasıl olduğunu bilmiyorum.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

soruda açıklandığı gibi şüphesiz Haramların en tehlikelisi büyük şirke düşmektir. Bu günah bütün amelleri geçersiz kılar ve tövbe edilmedikçe Yüce Allah tarafından affedilmez. Bunun dışında kalan günahları Allah dilediği kimse için affeder. Yüce Allah şöyle buyurdu: " Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalan (günah)ları ise dilediği kimseler için bağışlar. Allah’a şirk koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur." (Nisa/48)

Başka bir ayette şöyle buyurdu: "Sana ve senden öncekilere şöyle vahyedildi: Eğer Allah’a ortak koşarsan bilmiş ol ki yaptıkların boşa gidecek ve mutlaka hüsrana uğrayanlardan olacaksın." (Zümer/65)

Şirk, haramların en büyüğü ve en tehlikelisi olmakla birlikte, büyük günahlar arasında yer almaktadır.

Abdullah bin Mes'ud r.a’dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bir adam, ey Allah’ın Rasulu! Allah nezdinde en büyük günah hangisidir? Diye sordu: Nebi s.a.v şöyle cevap verdi: "Seni yaratan Allah olduğu halde ona eş koşmandır" (Buhari 4477, Müslim 86)

Ebu Hüreyre r.a'dan rivayetle Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: "Helak edici yedi şeyden sakınınız!" Sahabiler "Ya Resulallah! Nedir onlar?" diye sordular. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'a ortak koşmak, sihir yapmak, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymak, faiz kazancı yemek, yetim malı yemek, düşmanla topyekün savaş sırasında kaçmak, namuslu ve kötülüklerden habersiz mü'min kadınlara zina isnadında bulunmaktır." (Buhari 6857, Müslim 89).

Bid'atlere gelince, bunların hepsi aynı ölçüde tehlikeli değildir. Hükmüne ve sonuçlarına göre bid'at kısımlara ayrılır: Küfre düşüren bid'atler, Küfre düşürmeyen bid'atler.

Şeyh Hafız Hekemi "Me'aricü'l-Qabul"de (3/1026) şöyle der:

Sonra bid'at ehli, dine aykırılıklarına göre iki kısımdır: Küfre düşenler ve küfre düşmeyenler.

Küfre düşüren bid'atin kriteri: Her kim üzerinde ittifak edilen ve şeriat tarafından bilinen bir meseleyi inkâr ederse, örneğin farz olanı inkar ederse, ya da farz olmayanı farz kılarsa, yada haram olanı helal kılarsa, ya da Allah'ın, Resulü'nün ve Kur'an'ın haram kıldığı şeyleri helal kılarsa küfre düşer. Çünkü bu, Kur'an'ı ve Allah'ın Resulü'ne sallallahu aleyhi ve sellem gönderdiklerini inkâr etmektir. Cehmiyye'nin Allah'ın sıfatlarını inkâr etmesi, Kur'an'ın yaratılmış olduğunu söylemesi ya da Allah'ın sıfatlarından herhangi birini yaratılmış olduğunu söylemesi, ya da Allah'ın İbrahim'i bir dost olarak edindiğini inkâr etmesi, Musa ile konuştuğunu inkâr etmesi vb.. Ya da Kaderiyye'nin Allah'ın ilmini, fiillerini, hükmünü ve kaderini inkâr eden bid'atı gibi. Ya da Mucessime'nin Allah'ı yarattıklarına benzeten bid'atı gibi ve buna benzer diğer safsatalar gibi.

Bu bağlamda, niyetlerinin dinin temellerini yıkmak ve insanları bu konuda şüpheye düşürmek olduğu bilinenler vardır ve bunlar kesin olarak kâfirdirler.

Diğerleri ise aldanmış ve şaşırmış kimselerdir. Bunlar ancak hüccet sabit olduktan ve ilzam edildikten sonra kâfir olduklarına hükmedilir.

İkinci kısım: Küfre götürmeyen bidatlar: Kur'an'ı veya Allah'ın peygamberleri gönderdiği herhangi bir hususu yalanlama içermeyen konulardır,. Mervaniye'nin bid'atleri gibi ki, büyük sahabeler

onların bu bid'atlerini inkâr ettiler, onların bu bid'atlerini tasvip etmediler, aynı zamanda onları tekfir etmediler ve onların bu bid'atleri yüzünden onların beyatlarını geçersiz saymadılar. Bazı namazları geç saatlere ertelemek, bayram namazlarından önce hutbe okumak, cuma hutbesi ve diğer hutbelerde oturmak, minberlerde büyük sahabelere hakaret etmek gibi akidevi meselerden olmayan konularda ihtilaf etmeleri gibi. Zira bu konular, bir tür yorumlama, bencil arzular ve dünyevi amaçlar nedeniyle meydana gelmiştir.

Bazıları büyük günah, bazıları küçük günah olan bid'atlar da vardır. Bunlar arasında ayrım yapmanın ölçütü, bid'atin dinin kabul edilmiş esaslarından birini ne ölçüde ihlal ettiğidir.

El-Şatibi "El-İ'tisam "da (2/540) şöyle demiştir:

Büyük günahlar, her dinde temel olarak kabul edilen esasları ihlal etmekle sınırlandırılır: Din, can, soy, akıl ve mal. Tüm günahlar bu konuda zikredilen şer'i naslarla ilişkilidir. Şayet konuyla ilgili şer'i bir nas bulunmuyorsa, hakkında nas olana göre değerlendirilir ve dikkate alınır. Alimlerin bahsettikleri ve bahsetmedikleri farklı parçaları bir araya getiren budur.

Aynı şekilde, büyük bid'atler için de aynı şeyi söylüyoruz: Bu esaslardan birini ihlal eden her şey büyük günahtır, ihlal etmeyen her şey ise küçük günahtır.

Küçük şirke gelince, her ne kadar bir bütün olarak büyük günahlara dahil olsa da, cinsi açısından- bireysel ihlalleri değil - inanca bağlı olmaksızın eylemsel olarak büyük günahlardan daha büyüktür.

Seleften bazılarının küçük şirkin büyük günahlardan daha büyük olduğunu söyledikleri nakledilmiştir. Bu görüşü şu hadisle desteklemişlerdir: "Sizin adınıza en çok korktuğum şey küçük şirktir." Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü küçük şirk nedir? diye sorduklarında, Rasûlullah: "O riyadır, İnsanların yaptıklarının karşılığını alacağı kıyamet gününde Allah Teâlâ onlara: Dünyada iken gösteriş yaptığınız kimselere gidin de onların yanında bir mükâfat bulacak mısınız bakın bakalım" diye buyurmuştur.(Ahmed 27742, Albani "Sahih-i Cami'" (1555)

İbn Mesud r.a şöyle söylemiştir: "Allah'ın adı ile yalan yere yemin etmem, Allah'tan başkasıyla doğru yemin etmemden benim için daha sevimlidir." (el-Munziri, et-Terhîb ve't-Terğîb (4/58)

Albânî “İrvae'l-Ğalil” (2562).

Bu hadis, Allah'tan başkasına yemin etmenin küçük şirkten olduğuna dair bir delil olarak kullanılabilir: Onunla birlikte zikredilen büyük günahtan daha büyük olanda ise yalan yere yemin etmektir. Bu, küçük şirkten olduğu söylenen her şeyin büyük günahtan daha büyük olduğu anlamına gelmez. Aksine bu, cins ve genellik açısından değerlendirilir, zira büyük günahlardan bazıları küçük şirkten daha çirkindir.

Şeyh Abdulrahman El-Barrak'a soruldu

Küçük şirk, büyük günahlardan daha mı büyüktür ve bu ifade mutlak mıdır?

O da şöyle cevap verdi:

Naslar şirkin hem büyük hem de küçük olabildiğine işaret etmektedir:

Büyük şirk; imanın ve tevhidin özüne aykırı olup İslam'dan çıkarmaya, cehennemde ebedi kalmaya ve bütün amellerin boşa gitmesine sebeptir. Doğru görüşe göre , büyük şirkin Yüce Allah'ın affetmediği günahtır: "Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını dilediği kimse hakkında bağışlar."

Küçük şirk ise bundan farklıdır: Küçük şirk, büyük şirkin dışındaki günahlardan biridir. O, Yüce Allah'ın şu genel ifadesine dahildir: "Bundan başkasını dilediği kimse hakkında bağışlar."

Bunun birçok çeşidi vardır:

Şirk, riyanın en küçük şekli gibi kalpte olan bir şeydir. Nebi s.a.v'in şu sözünde belirtildiği gibi: "Sizin adınıza en çok korktuğum şey küçük şirktir. Sahabeler: Ey Allah'ın Resulü küçük şirk nedir? diye sorduklarında, Rasûlullah: O riyadır diye buyurmuştur."

Bunlardan bazıları sözlüdür, örneğin Allah’tan başkasının üzerine yemin etmek gibi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şu sözünde olduğu gibi: “Kim Allah'tan başkasına yemin ederse şirk koşmuş olur."

Bu sözlere diğer örnekler şöyle denmesidir: Eğer Allah ve siz olmasaydınız, yada Allah’tan ve

sizden olmasaydı, eğer bu köpek olmasaydı hırsızlar eve girerdi ve eğer evdeki ördekler olmasaydı hırsızlar eve girerdi.

İbn Abbas'tan rivayet edilen ayet-i kerimenin tefsirinde de belirtildiği gibi: "O halde bildiğiniz halde Allah'a ortak koşmayın."

Ya da bir adamın şöyle demesi gibi: Allah ve sen ne dilerseniz.

Bazı âlimler, küçük şirkin Selef nazarında büyük günahlardan daha büyük olduğunu ifade etmişlerdir. İbn-i Mes'ud -radiyallahu anh-'ın şu sözü buna delalet etmektedir: "Allah'ın adı ile yalan yere yemin etmem, Allah'tan başkasıyla doğru yemin etmemden benim için daha sevimlidir."

Bilindiği gibi, Allah adına yalan yere yemin etmek en çirkin yemindir; ancak o, bunun Allah'tan başkasına yemin etmekten daha hafif olduğunu söylemiştir.

Görünen odur ki -ki en doğrusunu Allah bilir- küçük şirkler aynı seviyede değildir; aksine bazıları diğerlerinden daha büyük günah ve daha haramdır.

Allah dışında bir şeye yemin etmek, bir adamın şöyle demesinden daha büyük bir günahtır: Allah ne dilerse ve sen ne dilersen.

Çünkü Ahmed ve başkalarının rivayet ettiği Tufeyl hadisinde sahabenin: “Allah'ın dilediği gibi ve Muhammed'in dilediği gibi” dediği ve Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) meselenin başında onları bundan menetmediği zikredilmiştir. Ta ki Tufeyl bu rüyayı görüp Peygamber’e sallallahu aleyhi ve sellem anlatana kadar:” Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onlara hutbede hitap ederek onları bundan men etti ve şöyle buyurdu: “Siz öyle bir söz söylüyordunuz ki, utancımdan dolayı sizi sakındırmıyordum. ‘Allah'ın diledi ve Muhammed diledi demeyin’ Başka bir rivayette: (Allah diledi , sonra Muhammed diledi deyiniz) (Müsned 20694).

Aynı zamanda şu da açıktır ki: Selef, küçük şirkin büyük günahlardan, yani yemin gibi ona benzeyen şeylerden daha büyük günah olduğunu söylemiştir. Allah'tan başkasına yemin etmek, İbn Mes'ud'un ayetinde olduğu gibi, Allah adına yalan yere yemin etmekten daha büyük günahtır. Şirkin cinsi, büyük günahların cinsinden daha büyük günahtır. Bu, küçük şirk olduğu söylenen her

şeyin tüm büyük günahlardan daha büyük günah olduğu anlamına gelmez. Bazı büyük günahları cezası o kadar büyük ve şiddetlidir ki, bu cezanın aynısı küçük şirklerde gelmemiştir.

En iyisini Allah bilir.